Prime Minister of Curaçao

Aan de Minister van BZK
J.P.H. Donner
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland

Willemstad, 17 november 2011

betreft: rapport Commissie Onderzoek Curaçao

Naar aanleiding van uw aan mij gerichte brief van 14 oktober jl., met betrekking tot het rapport van de Commissie van Onderzoek Curaçao ('de Commissie"), bericht ik u als volgt.

Zoals reeds eerder besproken, bestaat er nog steeds een verschil van inzicht tussen u en mij over de vraag of de Commissie is ingesteld in overleg met mij en of daarover overeenstemming bestond tussen beide betrokken landen. Het standpunt daarover van het kabinet van Curaçao is u bekend. De Raad van Ministers van Curaçao aanvaardt dan ook geen enkele verantwoordelijkheid voor de instelling van de Commissie of voor de wijze waarop zij onderzoek heeft gedaan en heeft gerapporteerd. U kent het standpunt van Curaçao inzake artikel 36 van het Statuut. Nu de Commissie inmiddels toch verslag heeft uitgebracht, notabene over zaken die veel verder gaan dan de oorspronkelijke doelstelling van herstel van vertrouwen in en tussen de CBCS en de regering, acht ik die kwestie niet langer van groot belang. Ik wil daarom graag in de eerste plaats nader ingaan op de zaak zelf, aan de hand van de door u aangestipte aspecten van het waarborgen van fundamentele rechten en deugdelijkheid van bestuur.

Ik deel uw opvatting dat het niet in de eerste plaats gaat om het rapport van de Commissie, maar om het Statuut van het Koninkrijk. De regering van Curaçao is er alles aan gelegen om de rechten en vrijheden van de burgers van Curaçao te waarborgen op basis van de waarden van het Statuut.

U verzoekt in uw brief de regering van Curaçao om aan te geven op welke wijze invulling wordt gegeven aan de waarborging van de fundamentele rechten en de waarden die het Statuut de burgers van Curaçao verzekert, dan wel om aan de Rijksministerraad te preciseren waarom bevindingen en aanbevelingen uit het rapport kennelijk geen opvolging behoeven. U stelt terecht dat indien de bevindingen en aanbevelingen in het rapport gegrond zijn, de verantwoordelijkheid van regering en Staten van Curaçao uit hoofde van het Statuut van hen vergt dat de oorzaak daarvan wordt weggenomen. Er is voor de regering en, naar gebleken is ook, de Staten echter geen reden om aan te nemen dat de bevindingen van de Commissie gegrond zijn.

Daarover is reeds, uitvoerig en gebaseerd op feiten, mededeling gedaan aan de Staten door de verklaring, die ik namens de Raad van Ministers in de Staten, op 11 oktober 2011, heb uitgesproken. U beschikt over die verklaring. Ik licht die verklaring graag nogmaals op een aantal punten toe. Ik acht dat noodzakelijk omdat naar de mening van mijn kabinet ten onrechte een aantal zaken in het rapport van de Commissie als feiten wordt gepresenteerd, en ook door derden als zodanig wordt geïnterpreteerd. De Commissie heeft echter in haar rapport de door u aangehaalde zaken niet op hun werkelijkheidsgehalte getoetst. De Commissie baseert haar 'bevindingen', naar eigen zeggen, slechts op beperkt aantal aan haar medegedeelde meningen en interpretaties van derden en niet op een eigen onderzoek naar de feiten. Evenmin is – door het ontbreken van bronvermelding – door de Commissie de mogelijkheid geboden om de geloofwaardigheid van de door haar gepresenteerde 'bevindingen' te verifiëren of vast te stellen. Dat maakt de 'bevindingen' van de Commissie ongeloofwaardig, waardoor op veel punten ook aan de aanbevelingen van de Commissie nauwelijks of geen betekenis kan worden gehecht.

Op basis van het Statuut zijn de handhaving en eerbiediging van deugdelijkheid van bestuur en de fundamentele rechten van de burgers van Curaçao een autonome verantwoordelijkheid van de regering van Curaçao. De regering erkent en draagt deze verantwoordelijkheid ten volle, zoals zij dat vanaf haar aantreden steeds heeft gedaan door het nemen van concrete maatregelen. Het betreft immers één van de vier strategische doelstellingen uit het regeerprogramma van het kabinet, tezamen met doelstellingen als het nastreven van een hogere levenstandaard, hogere kwaliteit van leven en sociale cohesie in de Curaçaose samenleving.

Graag ga ik daarom nader in op een aantal aspecten daarvan, zoals die ook door u in uw brief zijn benoemd.

Benoembaarheid van ministers en partijfinanciering

Met betrekking tot de benoeming van de leden van de Curaçaose Raad van Ministers en de daarbij publiek geuite twijfel aan de integriteit van sommigen van hen heb ik uitvoerig verslag gedaan aan de Staten. Ik verwijs daar kortheidshalve naar. In dit verband is nog slechts van belang dat inmiddels vaststaat dat de twijfel aan de integriteit van sommige ministers is ontstaan door het verspreiden van onbetrouwbare en onrechtmatig verkregen informatie door medewerkers van de Curaçaose veiligheidsdienst, met schending van hun geheimhoudingsplicht en professionele ethiek. Dat de betrokken informatie geen rol heeft gespeeld en door gebrek aan feitelijke onderbouwing en verifieerbaarheid ook geen rol kon spelen bij de screening van de betrokken ministers staat inmiddels, op grond van nader verricht onderzoek vast.

De Raad van Ministers beschouwt het optreden van medewerkers van de Veiligheidsdienst Curaçao in deze context echter als een buitengewoon ernstige bedreiging van de rechtsstatelijkheid van het land Curaçao en onderzoekt die zaak met de nodige zorgvuldigheid. Dit in het belang van de rechtszekerheid en de fundamentele rechten van haar burgers. Het verzoek (en niet een instructie zoals een foutieve berichtgeving luidt) van de minister van justitie aan het Openbaar Ministerie om onderzoek te doen naar de wijze waarop de Commissie de beschikking heeft

gekregen over vertrouwelijke gegevens van de Veiligheidsdienst Curaçao , moet in dat licht worden gezien.

De regering van Curaçao heeft in de gebeurtenissen rond de Veiligheidsdienst Curaçao aanleiding gezien om zich te beraden omtrent de rol de Veiligheidsdienst Curaçao in het proces van een kabinetsformatie. Gebleke n is dat deze dienst door politieke tegenstanders van de huidige coalitie is aangezet tot activiteiten die gericht zijn (geweest)op het in diskrediet brengen van de integriteit van leden van het kabinet. Hiernaar loopt een nader diepgaander onderzoek bij de Veiligheidsdienst Curaçao, waarbij, indien nodig, ook zal worden samengewerkt met de zusterdiensten in het Koninkrijk. Een en ander maakt ook deel uit van een grondige reorganisatie en cultuurombuiging onder leiding van een zes maanden geleden bij de Veiligheidsdienst Curaçao aangestelde crisismanager. Deze heeft de opdracht om de dienst aan de hand van een nieuw businessplan te professionaliseren en om te buigen tot een betrouwbare, transparante en verantwoordelijke dienst, die slechts het algemeen belang van de Curaçaose staatsveiligheid nastreeft en niet meer kan worden ingezet voor partijpolitieke motieven.

Het kabinet heeft tevens - ter voorkoming van problemen rond screening van ministers in de toekomst – inmiddels een ontwerp-landsverordening voorbereid, waarin het onderzoek naar de benoembaarheid van kandidaat-ministers en bewaking van hun integriteit gedurende hun ambtsvervulling op een integrale manier wordt geregeld. Het ontwerp zal na goedkeuring in de Raad van Ministers worden toegezonden aan de adviesorganen voordat het aan de Staten wordt aangeboden.

Herziening en aanvulling van wettelijke regelingen met betrekking tot partijfinanciering hebben tevens de aandacht van mijn kabinet. Er is met ingang van oktober 2010 een landsverordening inzake partijfinanciering van kracht die haar werking en functionaliteit echter eerst zal moeten bewijzen voordat deze aan wijzigingen onderhevig kan zijn.

Zoals hiervoor al aangeduid, heeft de Raad van Ministers intussen in alle openheid ook de Staten geïnformeerd over haar oordeel ten aanzien van de bevindingen van de Commissie. De Staten hebben vervolgens andermaal geen aanleiding gezien de integriteit van ministers van mijn kabinet in twijfel te trekken of anderszins gevolg te geven aan in het rapport van de Commissie gedane aanbevelingen, althans voor zover deze niet reeds onderdeel uitmaakten van het beleid of besluitvorming van de regering.

Aandacht voor integriteit als onderdeel van deugdelijk bestuur kan daarom in dit verband ook niet beperkt zijn tot bepaalde leden van mijn kabinet, van wie de integriteit 'bewezen' zou moeten worden, maar zou zich uit dienen te strekken tot alle sectoren van de Curaçaose samenleving. Ook van hen die de inmiddels bij herhaling ontkrachte beschuldigingen voortdurend opnieuw in de publiciteit brengen. Ook daarom is mijn regering ervan overtuigd dat een zoveelste onderzoek naar slechts de reeds ongegrond gebleken beschuldigingen aan het adres van leden van mijn kabinet eerder kwaad dan goed zal doen aan de reputatie van Curaçao. Vertrouwen van investeerders wordt immers in de eerste plaats mede bewerkstelligd door een andere opstelling van bepaalde delen van het bedrijfsleven. Om hen moverende redenen, vermoedelijk de wens tot de val van mijn kabinet en terugkeer naar de vroegere voor

hen kennelijk gunstiger politieke machtsverhoudingen, zien dezen tot nog toe belang in het beschadigen van de reputatie van mijn kabinet. Ik merk hierbij op dat het op gespannen voet staat met de in het Statuut gewaarborgde beginselen van de rechtsstaat, indien de regering, zonder voldoende grond en bij voortduring, onderzoek zou moeten entameren naar personen van wie, zonder of zonder voldoende grond, beweerd wordt dat hun integriteit in het geding is. Dat geldt ook voor door de bevolking gekozen gezagsdragers. Het staat mijn regering daarom ook niet vrij om zonder meer gevolg te geven aan politiek ingegeven oproepen, zoals ook zonder deugdelijke grond door de Commissie is gedaan, om onderzoek te (laten) doen naar integriteit van personen. Niet alleen vanwege de bescherming van ook hun persoonlijke levenssfeer, maar bovenal omdat de vertrouwenskwestie des Staten is.

Vrijheid van meningsuiting en angstcultuur

U verwijst naar een passage in het rapport waarin de Commissie constateert dat onwelgevallige media door de regering zouden worden geboycot. Daarvan is echter in Curaçao in het geheel geen sprake. De regering opereert - zoals iedereen dagelijks in Curaçao ondervindt - in een gemeenschap met een grote veelheid aan media die haar deels wel en deels niet goed gezind zijn, en al deze media hebben volstrekte vrijheid van opereren zolang voldaan wordt aan de voorwaarden in de vergunningen en binnen de wettelijke kaders wordt gehandeld. In tegenstelling tot de praktijk van eerdere kabinetten, is er door het zittende kabinet nimmer gedreigd met het intrekken van vergunningen of andere vormen van intimidatie van media dan wel de instelling van een mediawet om deze media aan banden te leggen. De pers op Curaçao is volstrekt vrij om haar werk te doen. Er wordt ook in de voorlichting medewerking verleend aan alle media, ongeacht hun politieke standpunten. Van het tegendeel is in geen enkel geval gebleken.

In dat verband werd en wordt door politieke tegenstanders van mijn kabinet niet geschuwd om gebruik te maken van het panacee van een in Curaçao beweerdelijk bestaande angstcultuur, in samenhang met de bedreiging van de vrijheid van meningsuiting. In haar rapport doet de Commissie het voorkomen alsof door het optreden van mijn kabinet die angstcultuur zou zijn ontstaan. In werkelijkheid gaat het hierbij om een sinds jaar en dag in de literatuur omschreven maatschappelijk fenomeen in Curaçao, waarvan bij deze gelegenheid door de politieke tegenstanders van mijn kabinet, waaronder ook bepaalde vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, slechts 'handig' gebruik wordt gemaakt om verontrusting te wekken in andere delen van het Koninkrijk. In dat verband wordt de oorzaak van een maatschappelijk in hoge mate ongrijpbaar verschijnsel als een 'angstcultuur' gelegd bij de handelwijze van mijn kabinet. Als gevolg daarvan krijgen de geuite meer concrete beschuldigingen een emotionele lading, waarvoor in de 'feiten', waarop de beschuldigingen gebaseerd zouden zijn, zelf geen enkele grond bestaat. Wat daar verder van zij, de feiten leren dat mijn kabinet noch de vrije meningsuiting noch het recht van betoging daarvan een strobreed in de weg legt.

Benoemingenbeleid overheids-NV's

Ten aanzien van het benoemingenbeleid bij overheids-NV's wijs ik om te beginnen graag op het feitelijke handelen van de regering, zoals het in de praktijk brengen van de Code Corporate Governance en daartoe behorende regelgeving. Inmiddels is aan de Stichting Overheids Accountantsbureau (SOAB), welke stichting sedert de invoering van de Code optreedt als het in het kader daarvan verplicht gestelde adviesorgaan van de regering, gevraagd om verslag te doen over de toepassing van de desbetreffende regelgeving in Curaçao sinds 10 oktober 2010. In het verslag van de SOAB is aangegeven dat tot op heden 94 adviezen zijn uitgebracht, waarbij er bij 23 kandidaten zwaarwegende bezwaren zijn geuit. Deze kandidaten zijn vervolgens niet benoemd. In twee andere gevallen is negatief geadviseerd. Het betreft het voorgenomen ontslag van de directeur van Curaçao Ports Authority NV. Daarbij heeft de regering onderbouwd met argumenten besloten af te wijken van het advies. Het andere negatieve advies betrof het collectief ontslag van commissarissen. Hierover is door de regering overleg gevoerd met de adviseur Corporate Governance (SOAB) en is er om een aantal redenen, die voor SOAB geen rol spelen in haar beoordeling, besloten af te wijken van het advies. Ik ga hier graag nader op in.

Volgens sommigen betekende de toepassing van de Code Corporate Governance het 'massaal' ontslag op grond van uitsluitend politieke motieven van leden van toezichthoudende organen. De realiteit was echter dat bij de meeste toezichtsorganen - ondanks de gelding van de Code Corporate Governance sedert januari 2010 – nog steeds geen rooster van aftreden bestond, terwijl vele van die leden ook niet aan de vereiste kwalificaties voldeden. Daardoor zouden de toezichthoudende organen in sommige gevallen voor nog geruime tijd blijven bestaan uit door de vorige coalitie benoemde politieke vrienden. Hun, benoemingen – en dat is waar het in werkelijkheid om is gegaan – waren gedaan zonder toetsing aan een door de Code Corporate Governance voorgeschreven profielschets.Ook waren door de vorige regering verschillende evident niet gekwalificeerde personen, veelal zonder het minimaal vereiste HBO-niveau en/of de ervaring met vennootschappen en het bestuur daarvan, benoemd tot leden van toezichtsorganen.. Als voorbeeld kan genoemd worden dat door de vorige regering een schare journalisten was benoemd tot commissaris bij verschillende overheidsvennootschappen. Kennelijk doel daarvan was om langs die weg, overigens met succes, een welgevallige pers te creëren. Thans leveren onder anderen diezelfde journalisten kritiek op de regering van Curaçao. Ook waren prominente aan de vorige regering gelieerde politici en ex-bestuurders benoemd als lid van diverse toezichtsorganen, terwijl ook die benoemingen niet berustten op door de Code Corporate Governance gevergde kwaliteiten maar enkel op hun politieke kleur. Verschillende van deze commissarissen hadden publiek te kennen gegeven geen plaats te zullen maken voor wel gekwalificeerde krachten, die op basis van een profielschets zouden worden geselecteerd en wier voorgenomen benoeming ook zou worden getoetst door de toezichthouder, zodat noodzakelijk werd dat er stappen werden gezet om een integrale toepassing van de Code Corporate Governance mogelijk te maken. De regering heeft gemeend dat het in de Code Corporate Governance vervatte belang van het benoemen van gekwalificeerde commissarissen klemmend en zwaarwegend genoeg was om van het advies af te wijken.

Benoeming van ambtenaren

De aanstelling van ambtenaren en van het topkader ten behoeve van de overheidsdiensten is gedaan langs de wegen zoals die tevoren in overleg met de vakbonden waren uitgezet. Daarbij is gebruik gemaakt van outsourcing van werving en selectie. Het was echter onvermijdelijk dat bij die omvangrijke reorganisatie, die vóór 10 oktober 2010 bovendien niet zeer zorgvuldig was voorbereid, niet iedereen tevreden kon worden gesteld. Daaraan werd door sommige betrokkenen publiek uiting gegeven en op die manier steun gezocht voor hun positie. De reorganisatie en daarmee gepaard gaande plaatsingen van ambtenaren – die nog door de vorige regering waren gedaan – hebben er toe geleid dat door maar liefst 25% procent van die ambtenaren formeel bezwaar is gemaakt tegen het gedane plaatsingsaanbod. Er zijn vervolgens speciale commissies en projectteams ingesteld die deze bezwaren afhandelen. Ambtenaren die zich benadeeld of onterecht behandeld voelen, kunnen – behalve langs de hiërarchische lijn van een ministerie – ook langs de rechterlijke weg, of via hun vakbond, opkomen voor hun rechten.

Relatie regering – Centrale Bank

Een belangrijke steunpilaar van de rechtsstaat is het Openbaar Ministerie. Als burgers een strafbare gedraging vermoeden van medeburgers (of van politici), dan kan men daarover het Openbaar Ministerie benaderen. Dat is ook gedaan in het geval van de over en weer door de minister-president en de president van de Centrale Bank geuite beschuldigingen. Inmiddels is de uitkomst van het onderzoek door het Openbaar Ministerie bekend. Gebleken is dat in beide gevallen geen aanleiding bestond tot nader onderzoek.

Inzake de eigenlijke kwestie rond het conflict tussen de president van de Centrale Bank en de regering van Curaçao lopen er momenteel onderzoeken door de daartoe bevoegde organen. Daarvan is hopelijk spoedig resultaat te verwachten. Hierbij geldt overigens dat er geen sprake is van een vertrouwenscrisis tussen het instituut de Centrale Bank en de regering. Het conflict spitst zich toe op de president van de Centrale Bank in verband met diens handelwijze bij enkele via de media bekend geworden financiële transacties en bij zijn publiek geuite ernstige beschuldigingen aan het adres van enkele ministers onder wie ikzelf. Ten aanzien deze beschuldigingen heeft het Openbaar Ministerie bevestigd dat daarvoor geen grond aanwezig was.

Conclusies

De regering hecht er na het voorgaande aan te benadrukken dat ook binnen de Rijksministerraad scherp dient te worden onderscheiden tussen aan de ene kant onbewezen verdenkingen en geruchten en aan de andere kant de staatkundige en politieke werkelijkheid in Curaçao. Ik heb met spijt moeten constateren dat een dergelijk onderscheid door de Commissie niet is gemaakt. Daardoor is aanzienlijke schade toegebracht aan de Curaçaose samenleving.

Om verdere schade te beperken en te werken aan herstel van vertrouwen tussen burgers, het maatschappelijk veld, het bedrijfsleven en de overheid – ook al is dat vertrouwen op onjuiste gronden aangetast - onderzoekt de regering momenteel of door inschakeling van internationaal erkende organisaties of experts een verdere verbetering mogelijk is van de waarborging van fundamentele rechten en vrijheden. De regering van Curaçao is er immers alles aan gelegen om het nieuwe land Curaçao te besturen volgens de regels van wet en recht. Zij prijst zich gelukkig dat de staatkundige instituties van Curaçao voluit functioneren volgens haar Staatsregeling en organieke wetten, en de ook in het Statuut neergelegde beginselen van de rechtsstaat.

Onderzoek naar de altijd bestaande mogelijkheden van bevordering van de deugdelijkheid van bestuur en van de waarborging van fundamentele rechten en vrijheden zal zich daarom in de Curaçaose samenleving en al haar sectoren dan ook niet mogen beperken tot alleen het handelen van de overheid, maar dit dient zich ook uit te strekken tot de andere actoren in de politieke werkelijkheid van Curaçao. De overwegingen van mijn kabinet om te komen tot een omvattend onderzoek staan in die zin ook los van de aanbevelingen van de Commissie. Onze wens is gestoeld op de strategische doelstellingen van dit kabinet. Daar is deugdelijk bestuur, zoals hiervoor reeds uiteengezet, een zeer belangrijk onderdeel van. Daarbij dient te zijn betrokken de realiteit van de kwetsbaarheden van de kleinschalige samenleving van Curaçao, welke ondervangen moeten worden met gedegen waarborgen en 'checks and balances'. De regering heeft besloten daarin nader te investeren door samenwerking met internationale organisaties die gespecialiseerd zijn in integrale benaderingen en die werken met methodes waarbij de voornaamste instituten, organisaties en actoren van de samenleving worden betrokken. Dit is dus inclusief alle soorten overheidsdiensten, de media en andere publieke en private organisaties (civil society).

Het betekent dat de Curaçaose regering de stand van zaken zal opnemen in de vorm van een *assessment*, om dat vervolgens als startpunt te hebben voor een traject van verbetering op alle noodzakelijke aspecten. De regering heeft deugdelijk bestuur als strategische doelstelling in het regeerprogramma staan, maar wil daaromheen meetbare doelstellingen formuleren en een concreet pad tot verbetering uitstippelen waar dat nodig is.

Ik wens een beroep te doen op de gezamenlijkheid van de Curaçaose regering en die van het Koninkrijk in het streven om een einde te maken aan alle ongegronde en tendentieuze berichten, die in de afgelopen maanden de ronde hebben gedaan over de rechtmatigheid van de benoeming van leden van mijn kabinet. Dit speelde helaas, tot in de vergaderingen van de Raad van Ministers van het Koninkrijk toe een rol en heeft althans in de ogen van sommigen een smet geworpen op het rechtsstatelijke karakter van de Curaçaose samenleving. Ik meen daarom dat het niet alleen het belang van Curaçao, maar ook dat van het Koninkrijk als geheel zou dienen als de Rijksministerraad het Nederlandse parlement over de inhoud van deze brief in kennis zou stellen.

Ik spreek ten slotte de hoop uit dat in het gezamenlijk optreden van de regering van het Koninkrijk en die van Curaçao voluit uitdrukking kan worden gegeven aan de in het Statuut voor het Koninkrijk gewaarborgde rechten. Dit is in het belang van de burgers van Curaçao.

Hoogachtend,

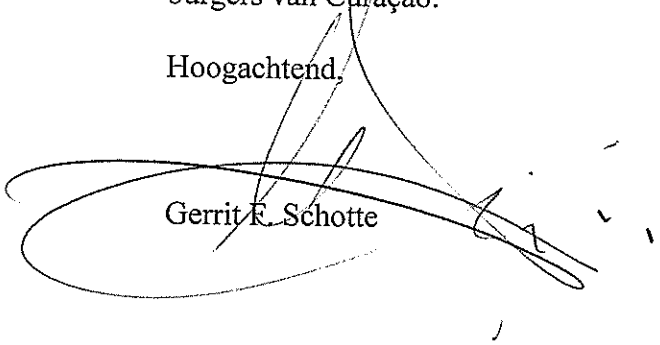

Gerrit F. Schotte